

30.10.17

NOAHs svar på Høring af planforslag til Samsø Biogas, VVM redegørelsen

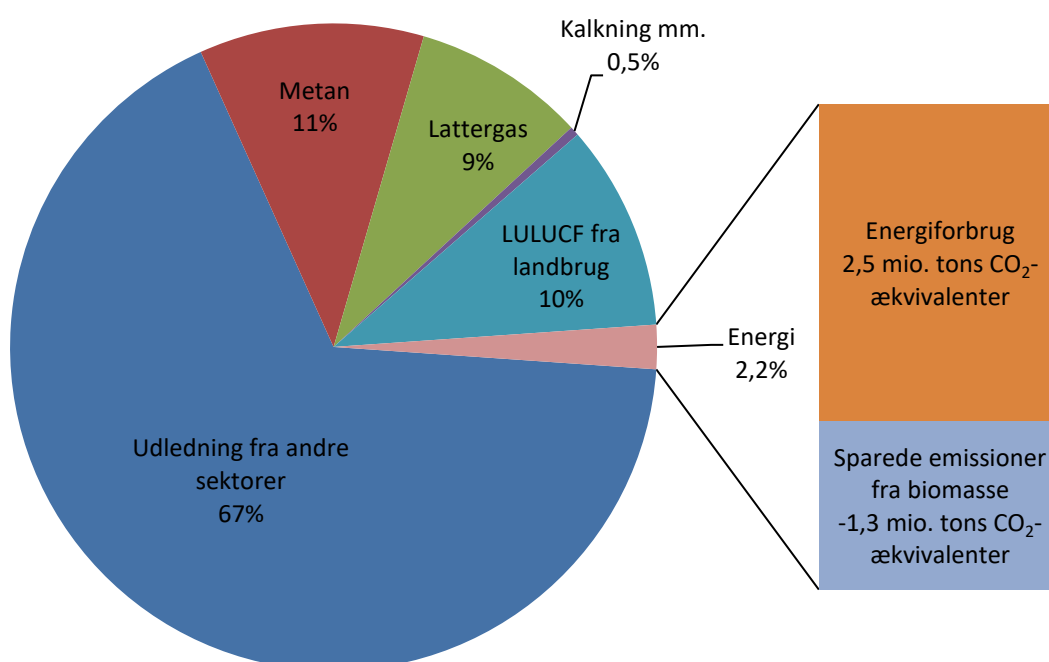
NOAH har igennem en årrække haft fokus på landbrugets klimabelastning, herunder dansk landbrugs store animalske produktion og det dertil knyttede store arealforbrug og den konstante og fortsatte udpining af jordens organiske materiale. Vi arbejder for en fundamental omstilling af landbruget og betragter det derfor som uønskeligt, at der investeres samfundskroner i anlæg, der bygger på anvendelse af affaldsprodukter fra en ikke-bæredygtig produktion i jordbruget.

Vi anerkender naturligvis Samsøs ønske om at etablere mere lukkede næringsstofkredsløb og at basere energiforsyningen på vedvarende energi (VE). Men i NOAH er vi bekymrede for at fokus på VE overskygger hensynet til klimaet, idet det ikke er alle VE-former, der også er gode for klimaet. Derfor vil vi i dette høringssvar primært forholde os til hvordan biogasanlægget kan påvirke klimaet.

Indirekte klimapåvirkning gennem fastholdelse af en ikke-bæredygtig landbrugsstruktur

NOAH har dokumenteret, at landbrugssektoren i dag står for ca. 33 procent af Danmarks samlede udledning af klimagasser, hvis man medregner tabet af jordens kulstof (LULUCF) og udledning i forbindelse med landbrugets energiforbrug, og fratrukket den bioenergi, der bliver produceret med biomasse fra danske landbrug. Det er betydeligt mere, end hvad f.eks. Klimarådet giver udtryk for i en rapport fra 2015, nemlig at landbrugets udledninger af drivhusgasser udgør ca. 20 pct. af de samlede danske udledninger.

En vigtig forskel fra de officielle opgørelser er at klimapåvirkningen fra nedslidning af kulstofpuljen i landbrugsjorden (der normalt ikke regnes med i landbrugssektorens udledninger) er så stor, som det kan ses af nedenstående figur, der bygger på Danmarks indberetninger til FNs klimaopgørelser.

Figuren viser, at klimapåvirkningen knyttet til LULUCF (Land Use, Land Use Change and Forestry) er i samme størrelsesorden som den, der kommer fra hhv. metan og lattergas. Klimapåvirkningen fra LULUCF handler i forhold til landbrugssektoren primært om den CO₂, der udledes, når jorden udsættes for gentagen jordbehandling, der medfører iltning af jordens organisk bundne kulstof.

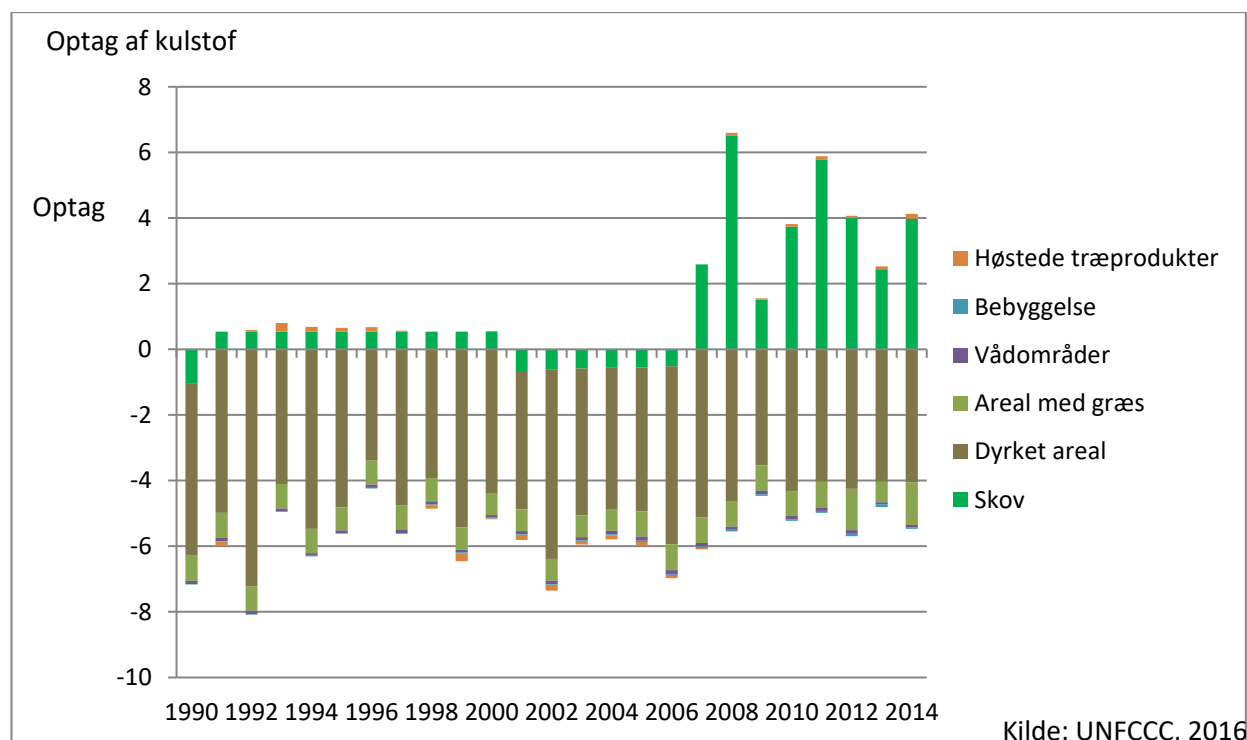
Et så klimabelastende jordbrug bør ikke understøttes af kostbare investeringer i et biogasanlæg, der vil betyde, at det langt ud i fremtiden vil være belastende for lokalsamfundets økonomi, hvis anlægget bliver overflødigt.

Direkte klimapåvirkning gennem (fortsat) nedslidning af jordens kulstofpulje

Samsø's landbrugsjorde er i ganske vid udstrækning præget af enårige afgrøder (korn, kartofler, løg, (Halloween-)græskar mv.) dvs. en produktion, der allerede udsætter jorden for megen jordbehandling. Det er derfor bekymrende, at man i driften af et eventuelt biogasanlæg skal tilføre store mængder organisk materiale, der måske bedre kunne bruges på noget andet eller føres tilbage til jorden – enten med muldet eller i form af kompost. Dette er ikke mindst problematisk, når der, som det er tilfældet på Samsø, også brændes en betragtelig mængde halm af på nogle af øens fjernvarmeværker – hvilket der så vidt det kan læses af høringsmaterialet ikke er konkrete planer om at ændre på. Det nævnes dog, at der evt. 'på sigt' kan ske omstilling fra halmafbrænding til store varmepumper, men her ville vi så mene, at de investeringer, der evt. vil blive lagt i et biogasanlæg, ville være langt bedre anvendt ved at fremskynde en sådan investering i varmepumper og/eller muligheder for at lagre energien fra fluktuerende energikilder, der vil være en langsigtet investering i bæredygtighed.

Vi er klar over, at ovennævnte investeringer ikke vil tilfredsstille behovet for brændstof til færgen til Sælvig. Men det er vel et åbent spørgsmål, om ikke den lokalt producerede biogas under alle omstændigheder vil blive så dyr, at man risikerer at give færgen problemer, hvis man pålægger færgen at bruge anlæggets biogas.

Men hvorfor egentlig denne store interesse i jordens kulstof? For at det ikke bare skal være tom snak, vil vi henlede opmærksomheden på den nedenstående figur, der viser optag hhv. tab af kulstof gennem de seneste 25 år. Vi kan se, at det dyrkede areal og græsarealerne gennem alle årene har mistet kulstof. Og det er en kendsgerning, at niveauet af organisk materiale i de dyrkede jorde nu er meget lavt.

Når man sammenholder dette med de meget store emissioner samlet set, der stammer fra landbruget, som vi viste i cirkeldiagrammet, så er det forhåbentlig tydeligt, at der er et problem.

Jeres afsnit 6.5.3. er direkte misvisende, når I skriver, at der på langt sigt ikke vil være nævneværdig forskel på kulstofmængden i jorden. Vi er opmærksomme på, at der efter bioforgasningen bliver en mængde meget stabilt bundet kulstof tilbage, som kan tilføres jorden for at modvirke den fortsatte nedslidning. Men jeres egen figur øverst på side 68 viser, at selv efter 100 år er der lidt mere kulstof i jorden, når den rå halm nedpløjes frem for, når det er bioresten efter bioforgasning (af den samme halmmængde), der nedpløjes. Og selv om det er små tal, så summer det sig jo op, hvis hhv. den ene eller den anden praksis anvendes år efter år efter år.

Den sidste sætning i afsnittet er også misvisende, idet de fleste nok vil læse den som om at den praksis, hvor man bringer den afgassede biorest ud på marken frem for at nedpløje halmen, ligefrem vil gavne jordens frugtbarhed på langt sigt. Men det er jo direkte usandt.

Dertil kommer, at det jo ikke *kun* handler om kulstof, når det gælder jordens organiske pulje, og den rå halm såvel som de forskellige nedbrydningstrin af halmen samt opbygningstrin i humus har stor betydning for både biodiversitet og jordstruktur. Og endelig må vi også forholde os til, at det ikke er tilstrækkeligt, at vi bevarer status quo for mængden af organisk stof i jorden, men at der derimod er behov for at genopbygge den organiske pulje – både for klimaets og for jordfrugtbarhedens skyld. Og det bidrager bioforgasning altså ikke til.

Jeres samlede fremstilling af klimaeffekten er uklar og stiller biogasanlægget i et alt for positivt lys

Eftersom høringssvaret lægger stor vægt på behovet for at afværge klimaforandringer, er det meget problematisk, at der ikke er lavet reelle klimaberegninger, der kan vise, hvordan man kommer frem til konklusionen: at anlægget samlet set har en positiv påvirkning af klimaet. Som læser af redegørelsen har man ikke en chance for at se, hvad der er regnet med, og hvordan det er regnet ud. Er for eksempel opførelsen af selve anlægget og alle de materialer, der medgår til dette regnet med? Og med hvilken begrundelse kan I negligere det udslip, der sker, når biogassen brændes af i enten færgen eller busserne? Hvad betyder det helt præcist for klimaet, at man nærmest støvsuger øen for biomasse i form af halm og andre planterester, dybstrøelse mv.? Samlet set vil der jo ifølge oplysningerne være mere biomasse, der brændes af, og det er ikke forklaret, hvordan man vil sikre en større samlet mængde biomasse.

På den ene side skriver I (i afsnit 7.2) at "hvis man ikke bruger en del af energien i husdyrgødningen, tabes det – enten som metan fra gyllebeholderen eller som CO₂ til atmosfæren fra marken". På den anden side skriver I i 7.2.1, at når biogas bruges som brændstof til vejtransport eller i en færge, så reduceres udledningen med den mængde drivhusgasser, der stammer fra den fossile naturgas, som biogassen fortrænger. Først regner I nogle sparede metan-emissioner fra gylletanke med, og når I så brænder metan af i transportøjemed, har det ingen påvirkning af klimaet - det det lyder forførende, men det er en forsimpning.

Farvet fremstilling af biogas' betydning for recirkulering af næringsstoffer og gødning til økologer

I afsnit 6.5. skrives, at der vil blive recirkuleret flere næringsstoffer, der kan føres ud på landbrugsjorden end hidtil, fordi der bliver behandlet mere biomasse end hidtil. Og det beskrives også, at man pt. sender øens husholdningsaffald til forbrænding i Århus. Men hvis det handler om at lukke disse kredsløb kunne det også gøres på andre måder, som f.eks. lokal kompostering af husholdningsaffaldet eller anvendelse af næringsholdigt spildevand til produktion af f.eks. pil til det flisfyrede fjernvarmeanlæg.

Det hævdes i redegørelsen, at det er svært at skaffe næringsstoffer til økologisk landbrug og at biorest fra grøn linje er velegnet til økologisk planteproduktion. Men det forekommer usandsynligt, at de samme økologer, der ønsker at udfase afhængigheden af konventionel gylle, i fremtiden skulle ønske at anvende den afgassede konventionelle gylle – det vil i hvert fald ikke fremme økologernes troværdighed. I redegørelsen henvises der også til projektet Biosamfund Samsø, men de arbejder netop ikke med den ide, at økologiske marker skal gødes med rest fra biogas, men derimod med komposteret have-park affald samt kløver-afklip fra egne sædskifter.

I vores optik er disse farvede fremstillinger (vedrørende klima, recirkulering, behov for gødning til økologer ...) eksempler på en tendens i hele VVM-redegørelsen, hvor man udvælger en mængde forskellige problemstillinger

og passer dem ind i den løsning, man åbenbart har set sig lun på, nemlig et biogasanlæg. Det er ikke rimeligt overfor Samsø Kommunes borgere.

Venlig hilsen,

på vegne af NOAHs arbejdsgruppe for Landbrug og Klima samt arbejdsgruppen for Skove og Biodiversitet,
Bente Hessellund Andersen

Miljøbevægelsen NOAH
Nørrebrogade 39, 1 tv
2200 København N